

1957; *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kr 1964; W.M. Bartel, PSB XII 171-172.

Jan Warmiński

KARYOFYLLES IOANNES MATTHAIOS abp, ur. ok. 1566 w Chanii (Kreta), zm. 23 V 1635 w Rzymie, gr. teolog katolicki.

Studiował od 1584 w gr. kolegium św. Atanazego w Rzymie (1595 otrzymał doktorat z filozofii i teologii) i tam też 1592-96 oraz 1600-08 uczył języka gr.; jako zakonnik (od 1591) przyjął 1596 święcenia kapł., po czym otrzymał nominację na wikariusza gen. diecezji Cisamus na Krecie; jego przym. działalność wywołała 1600 protesty ze strony hierarchii prawosł. i władz weneckich, a zwł. patriarchy prawosł. → Melecjusza Pigasa; przed 18 IX 1622 K. został abpem tytuł. Ikonium (Likaonia).

K. uczestniczył w ówczesnych polemikach kat.-prawosł.; był doradcą Kongr. Rozkrzewiania Wiary w sprawach Greków żyjących w pd. Włoszech oraz w pracach translatorskich i edytorskich związanych z kontrowersyjną literaturą teologiczną. Do gł. jego dzieł należą pisma polem. *Antirrisus pros Nilon ton Thessalonikis peri tis archis tu Papa* (R 1626 i P 1626, wydał gr.-łac.; przedruk w *Bibliotheca maxima pontificia*, R 1698, XIV 477-518, wydał J.Th. Roccaberti oraz PG 149,729-878) odpierające ataki Neilosa Kabasilasa na teologię łac., a zwł. na prymat pap.; obronie prymatu pap. poświęcił też pozostające w rękopisie *Confutatio adversus Barlaamum de primatu Papae*; natomiast w *Elenchos tis psefdochristianikis katichiseos Zachariu tu Gerganu apo tin Artin* (R 1631, wyd. gr.-łac.) podjął spór z *Catechismus Christianus* (Wit 1621) Z. Gerganosa, dotyczący kwestii bibl. oraz pozycji pap.; polemikę z wyznaniem wiary → Cyryla Lukarisa, a zwł. z jego nauką o Eucharystii podjął w *Censura Confessionis [...] Calvinianae, quae nomine Cyrylli patriarchae Constantinopolitani edita circumfertur* (R 1631, w wersji gr. *Katakrisis tis omologias tis pisteos milista tis kakopistias ton Kalwiniston, opu etypothehen is onoma Kyryllu patriarchu Konstantinupoleos*, R 1632, 1671²); K. przygotował drugie wydanie gr. dokumentów unijnego Soboru Flor. *Armenia ton pende kefaleon, opu periechi i apofasis tis agias kie ikumenikis synodu tis Florentias, kamomeni efsēbos paleothen* (R 1628), z ich tłumaczeniem łac., oraz przełożył na język gr. Roberta Bellarmina *Dottrina cristiana breve* (R 1597); był także autorem pism o charakterze filoz., hist. oraz hagiogr., które się nie zachowały.

Wykaz dzieł K. podaje L. Allacjusz (*De Ecclesiae Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione libri tres*, Kō 1648, 999-1000), E. Legrand (*Bibliographie hellénique (XVII)*, P 1895, III 199-201) oraz Z. Tsirpanlis (*I libri greci*, Balkan Studies 15(1974) 208-213, 216-221).

Legrand B II-III (passim); Ch.A. Papadopoulos, *Istorike melete*, J 1906, 228-233; A. Palmieri, DThC II 1813-1815 (bibliogr.); N.B. Tomadakis, *Episkopi kie episkopi Kydonias*, *Kritikā Chronika* 11(1957) 32; P. Gregoriu, *Schesis katholikon kie orthodoxon*, At 1958, 311-313 (bibliogr.); V. Grumel, LThK VI 9-10; Z.N. Tsirpanlis, *To Ellinikō Kollegio tis Romis kie i mathesis tu (1576-1700)*, Thessaloniki 1980, 289-292; A. Fyrigos, *Il collegio greco di Roma*, R 1984, 292, 316-317; G. Podskalsky, *Griechische Theologie in der Zeit der Türkenherrschaft (1453-1821)*, Mn 1988, 181-188; G. Hering, BBKL III 1196-1198 (bibliogr.).

Stanisław Józef Koza

KARYSTOS, Carystus, bpstwo staroż. na wyspie Eubei w rzym. prowincji Achaja; początkowo sufr. Koryntu, od IX w. Aten, a od ok. XIV Euripos; 1900 połączone zostało z bpstwem → Chalkis; po odłączeniu 1922 podniesione do rangi metropolii ze stolicą w Kyme; w Kościele kat. od XVIII w. bpstwo tytuł.; tytuł ten nosili: 1818-22 J. Koźmian, sufr. lubelski, 1838-44 J.J. Goldtmann, sufr. kujaw.-kal., 1848-51 I. Hołowiński, sufr. mohylewski.

R. Janin, DHGE XI 1245-1247.

Miroslaw Daniluk

KASA CHORYCH → Ubezpieczenia społeczne.

KASACK HERMANN, ur. 24 VII 1896 w Poczdamie, zm. 10 I 1966 w Stuttgarcie, pisarz i tłumacz.

Studiował 1914-20 w Berlinie i Monachium germanistykę, filozofię oraz ekonomię; 1920-25 był lektorem i dyrektorem Verlag-Kippenheuer w Poczdamie, a od 1926 Verlag-Fischer w Berlinie; 1927 rozpoczął pracę pisarską, współpracując z rozgłośnią radiową w Berlinie; 1933 zakazano mu publikowania dzieł i wygłaszania odczytów; 1941-49 był lektorem w Verlag-Suhrkamp w Berlinie, jednocześnie współzał. i współpracownikiem niem. PEN-Zentrum; po 1949 osiadł w Stuttgarcie; był członkiem Deutsche Akademie der Wissenschaft w Moguncji, a 1953-63 przew. Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung w Darmstadt.

Twórczość K. ma wyraźne cechy surrealizmu, połączone niekiedy z elementami egzystencjalizmu, religii i filozofii Dalekiego Wsch., zwł. buddyjskiej; jedno z największych jego dzieł *Die Stadt hinter dem Strom* (F 1947; 1955 wersja operowa do muzyki Hansa Vogta), nacechowane w warstwie realistycznej opisu licznymi odniesieniami o charakterze symboliczno-filozoficznym (widoczny jest wpływ m.in. prozy F. Kafki oraz filozofii A. Schopenhauera), stanowi alegorię egzystencji ludzkiej w świecie chaosu mor. wywołanego dyktaturą faszyzmu; K. przedstawia w nim miasto ludzi umarłych jako symbol sądu ostatecznego nad ludzkością, która nie potrafiła uratować wartości duchowych, pogrążając się w nienawiści i rozpaczy; atmosfera pesymizmu towarzyszy także utopijnemu opowiadaniu *Der Webstuhl* (F 1949), będącemu przestrożą przed technizacją nowoczesnej cywilizacji i pozornym dobrobytem, które niszczą moralnie człowieka i jego życie podlegające prawom natury; satyryczno-ironiczny wydzwięk ma powieść *Das grosse Netz* (B 1952), ukazująca, jak zgubne mogą być następstwa udoskonalonego systemu biurokracji i dyktatury, w którym człowiek stanowi przedmiot manipulacji i w konsekwencji zatracą swoją tożsamość. Z dorobku poetyckiego K. najbardziej znane zbiory to: *Der Mensch* (B 1918, Mn 1921²), *Die Insel* (B 1920), *Stadium* (Potsdam 1921), *Der Strom der Welt* (H 1940), *Das ewige Dasein* (B 1943), *Aus dem chinesischen Bilderbuch* (F 1955), *Wasserzeichen. Neue Gedichte* (F 1964); K. pisał też dramaty (np. *Das schöne Fräulein*, Mn 1918; *Die Schwester*, B 1920; *Die tragische Sendung*, B 1920; *Vincent*, Potsdam 1924), które mimo bogatej treści i liryzmu nie mają dziś większego znaczenia; ponadto tłumaczył dzieła: F. Hölderlina, Pauli Ludwig, Johanna Gottfrieda Seumego, Oskara Loerkego, V. Lachmanna i Gertrudy Kolmar; pozostawił też zbiór esejów *Mosaiksteine* (F 1956), poświęconych twórczości: L. Tiecka, Seumego, F. Schillera, J.W. Goethego, H. Hessego, R.M. Rilkego i Th. Manna.

P. Lech, *Hermann K. und der zeitkritische Roman und Gegenwart*, Echternach 1956; S. de Winter, *Der magische Realismus und die Dichtung Hermann K.*, *Studia Germanica Gandensia* 3(1961) 249-276; P. Goff, *Deutsches Literatur Lexikon*, Bn 1963, 1981³, VIII 927-935; H. Gutmann, *The Prose Works of Hermann K.*, NY 1968; W. Raatz, *Hermann K. Mensch und Werk*, B 1971; M. Szyrocki, *Dzieje literatury niemieckiej*, Wwa 1972, II 228-229; R.K. Nitschke, *Mały słownik pisarzy niemieckich, austriackich i szwajcarskich*, Wwa 1973, 194-195; *Hermann K. 1896-1966*, Marbach 1976; E. Bahr, *Metaphysische Zeitdiagnose*, Hermann K., Elisabeth Langgässer und Thomas Mann, w: *Gegenwartsliteratur und Drittes Reich*, St 1977, 133-162; F. Martini, NDB XI 309-310; H. Hwang, *Ostasiatische Anschauungen in der deutschen Literatur des 20. Jahrhunderts unter besonderen Berücksichtigung von Alfred Döblin und Hermann K.*, Bo 1979; *Autorenlexikon deutschsprachiger Literatur des 20. Jahrhunderts*, Reinbek bei Hamburg 1984, 319; Z. Świątowski, *Pisarze niemieckojęzycznej XX wieku*, Wwa 1996, 166.

Jolanta Koziej

KASAMA, metropolia w Zambii eryg. 12 VI 1967; istniejąca od 25 IV 1959 diecezja była wcześniej wikariatem apost., utworzonym 10 VII 1952 z wikariatu apost. Bangueolo (28 I 1913); metropolia obejmuje sufraganie Mansa i Mbala-Mpika; zajmuje 59 130 km² i liczy 630 000 mieszk., w tym 340 000 katolików, 20 parafii, 53 księży diec. i 22 zak., 33 zakonników i 103 siostry.